EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Temes del Pou | Jordi Estrada | Actualitzat el 30/01/2017 a les 11:00

El difícil art de viure del teatre

TEMA DEL MES. Diverses persones vinculades al mÃ³n teatral opinen sobre les llums i les ombres d'aquesta professiÃ³, plena de satisfaccions i d'incerteses. Si viure de l'art, en Ã¨poca de bonanÃ§a econÃ²mica, ja Ã©s prou complicat, desprÃ©s de deu anys de crisi intensa la situaciÃ³ esdevÃ© encara mÃ©s precÃ ria.

Alguns dels actors i les actrius enquestats en aquest reportatge, al vestíbul del teatre Kursaal. Foto: Francesc Rubí

Des que va esclatar la crisi, aquesta ha afectat d'una manera semblant totes les arts, però d'una manera especial el món teatral, ja que el nombre de professionals que s'hi dediquen o intenten dedicar-s'hi és alt i creix, malgrat que la demanda es manté estable. A Catalunya, els espectadors anuals ronden els dos milions i a Manresa, entre els 70.000 i els 80.000. És clar que, com matisa Joan Morros d'El Galliner, «aquestes xifres depenen molt de les grans produccions, cadascuna de les quals pot fer disparar el nombre d'espectadors en uns quants milers». Allò que de debò ha fet mal al sector, a banda de la disminució del poder adquisitiu de la gent, són per a Morros i la majoria de professionals consultats, la reducció dels pressupostos culturals per part de les administracions públiques, l'absència d'una política teatral clara i decidida i l'increment de l'IVA cultural del 8 al 21 %, quan en altres països d'Europa oscil·la entre el 6 i el 10%.

Tot i les adversitats, i no pas amb poques penúries, la majoria de professionals del teatre en viu gràcies a «un còctel d'il·lusió i bogeria», afirma l'actor Jordi Figueras, que amb una llarga trajectòria teatral -en què ha representat Shakespeare, Brecht, Guimerà, Tennessee Williams, etc., sota la direcció de Sergi Belbel, Oriol Broggi, Calixto Bieto...-, amb notables incursions al cinema i a la TV, i després d'haver representat recentment "Caïm i Abel" a la Biblioteca de Catalunya, ara es troba a les portes de l'any nou «sense cap projecte en ferm». No és estrany, doncs, que sovint els actors i les actrius hagin de viure de «combinar el teatre amb altres feines», com assenyala l'Ada Andrés, més o menys afins a la professió teatral. La mateixa Andrés, com alguns dels seus companys i companyes de professió, combinen la interpretació o la direcció amb la docència teatral. És el cas de Sílvia Blàvia, Tàtels Pérez, Ivan Padilla, Sílvia Sanfeliu i David Pintó -que a més fan traduccions-, Teti Canal, Aina Huguet -que tradueix i fa classes a secundària i a l'EOI-, Alícia Puertas, Laia Oliveras, Mireia Cirera i un llarg etcètera. L'Albert Ruiz, a més, compagina la interpretació amb la direcció -com Ivan Padilla-, fa de coreògraf i de cap de sala del Kursaal. És el cas, també, de Joan Maria Segura, que porta 22 anys vivint de «ser director, dramaturg, actor, ballarí, coreògraf, cantant, figurinista, escenògraf, ajudant de direcció, professor de teatre...».

Viure a Manresa

David Pintó assajant "Bandalismes" amb Lllol Bertran Foto: May Zircus

Jordi Purtí: «Si ets un actor amb mentalitat de companyia trobaràs més facilitats de treball i millor entorn per sentir-te bé com a professional i persona, fora de Barcelona.»

L'actor Carles Gilabert opina que «a Manresa, qui vulgui viure del teatre, més enllà de la docència, és difícil que se'n surti». Això fa que ja majoria de professionals del teatre mantinguin un peu a Manresa i un altre a Barcelona. El mateix Gilabert, quan no fa d'actor, fa «animacions i presentacions d'esdeveniments» i Dani Ledesma acaba de crear una empresa de localitzacions de cinema i publicitat, Loftcations, amb un catàleg d'espais de Barcelona. I és que, com afirma el

marit de l'Anna Karènina, en l'obra dirigida i interpretada per Ivan Padilla, «viure del teatre és aprendre a viure amb la inestabilitat». Aquesta inestabilitat condiciona l'existència d'una residència fixa, quan es treballa fora de Manresa. Això fa que tendeixis a viure on treballes, que fonamentalment és a Barcelona. Com remarca Figueras, «si vius fora de Barcelona no pots dependre del transport públic, perquè les representacions acaben tard i no es cobren ni dietes i desplaçaments». Vivint a Barcelona, doncs, estalvies temps i diners. Per a Pep Garcia-Pascual i Magda Puig, és més pràctic viure a la capital, si bé Puig reconeix que «guanyes en qualitat de vida vivint fora de Barcelona». Tàtels Pérez, que ara viu a Corbera de Llobregat, assenyala que "per a mi, viure a comarques m'ha servit per fer altres tipus de projectes que potser vivint a Barcelona no hauria fet». Del mateix parer és Mireia Cirera: «Em resisteixo a creure que, si vols dedicar-te al teatre, necessàriament has de fer-ho des de Barcelona». Al capdavall, afegeix David Pintó, «Manresa i Barcelona són a una hora de distància!». En el cas de les petites companyies, amb llargues gires i sense una temporada estable a Barcelona, viure a Manresa és fins i tot un avantatge. Segons Marcel Gros, «tant l'habitatge com l'espai d'assaig i de magatzem són més econòmics aquí, on pots disposar igualment d'un bon eix de comunicacions per arribar a tot arreu».

Sobre aquesta qüestió, Purtí afegeix, a partir de la seva experiència, la reflexió següent: «Si ets un actor amb mentalitat de companyia trobaràs més facilitats de treball i millor entorn per sentir-te bé com a professional i persona, fora de Barcelona. I això fa que el resultat sigui millor i allunyat dels tics i les modes del moment». I posa com a exemples les companyies que van donar nom i prestigi al teatre català: Els Joglars, Comediants, La Cubana, La Fura dels Baus, «integrades per actors i directors de fora de la capital». I es dol que «l'actor actual ja no participa d'aquest esperit de companyia, és més individualista, i això fa que es perdi molt potencial creatiu pel camí».

Viure només de fer teatre

Que, en aquests moments, confessin viure exclusivament de l'activitat teatral hi ha el director Jordi Purtí, l'actor Jordi Figueras - «més que viure moro únicament i exclusivament del teatre»-, Marcel Gros i el Teatre Mòbil. Segons Purtí, si fas teatre d'humor o gestual el camp d'acció és més ampli que si fas teatre de text, «en què el circuit és més reduït i tancat». Ara mateix es troba treballant en dos projectes alhora: «un nou espectacle amb l'Orquestra de Cambra de l'Empordà, com a autor i director; i una òpera de nova creació per estrenar dins el Festival (a)phònica i Temporada Alta».

L'humor és també la font d'inspiració i de feina de Marcel Gros, que mai no ha deixat de pujar als escenaris des que, després d'especialitzar-se en el mim i el món del clown amb Philippe Gaullier, Pierre Biland i Willy Colombaioni, va plantar-se pel seu compte com a «autor, director, actor i escenògraf». Com a autònom, «estic motivadíssim a l'hora de crear, buscar actuacions i actuar. Faig alhora de transportista i gestor».

Això mateix podrien subscriure els components del Teatre Mòbil, una companyia nascuda l'any 1984 i formada, durant els primers temps, per Jordi Girabal, Atilà Puig i el mateix Marcel Gros. Actualment en formen part Jordi Girabal i Atilà Puig, el qual explica que complementen els bolos amb col·laboracions artístiques i la direcció d'altres projectes. En el transcurs dels 32 anys de trajectòria, el Teatre Mòbil ha creat dissset espectacles i ha dut a terme cap a 4.000 representacions. El seu primer espectacle va ser "Prouta comèdia" i el darrer, "Cösmix", estrenat fa un parell mesos dins la Fira de Teatre Infantil i Juvenil de les Illes Balears.

Cartell del darrer espectacle del Teatre Mòbil, "Cösmix

Els inicis

La majoria dels actors i les actrius enquestats ha passat per l'Institut del Teatre de Barcelona o del Vallès. A banda de destacar-ne l'aspecte formatiu, i de reconèixer-ne el mestratge de professionals com Feliu Formosa, Joan Anguera, Sergi Belbel, Sanchis Sinisterre, Francesc Castells..., Magda Puig subratlla que «per mi el més important és la xarxa que es crea entre els futurs actors, directors, escenògrafs, dramaturgs...», la qual cosa et permet, en opinió de Puig, «no sentir-te tan sola quan surts de l'Institut i et trobes a les portes del món professional». En la mateixa línia, Albert Ruiz remarca la importància d'establir contactes i complicitats amb «totes les promocions que s'estan formant amb tu».

La valoració general és que, si bé no és imprescindible haver estat alumne de l'Institut del Teatre, haver-hi passat t'ofereix, segons comenta David Pintó, «una immersió molt completa», la qual segurament ha facilitat, juntament amb l'experiència posterior, que persones formades com a actors hagin passat també a dirigir teatre. És el cas d'Ivan Padilla i, sobretot, de Teti Canal, la qual, després d'estudiar interpretació a l'Institut del Teatre de Terrassa i haver fet teatre de cabaret a la Cova del Drac de Barcelona i haver passat per grups com Follim Follam, entre altres, s'ha dedicat preferentment a la direcció. Pel que fa al funcionament actual de l'Institut del Teatre, Canal considera que «la interpretació s'ha globalitzat molt i s'ha produït una pèrdua d'identitat en la manera de fer teatre a la catalana» i reivindica que «a l'Institut s'hauria d'ensenyar antropologia del teatre català».

L'exprofessor de teatre Francesc Castells i l'alumne i actriu Mireia Cirera Foto: Jordi Alavedra

L'exprofessor d'interpretació i dramatúrgia de l'Institut del Teatre durant els primers anys setanta, Francesc Castells, recorda com «durant l'època d'Hermann Bonnín com a director es passa d'un sistema molt acadèmic a una manera de treballar col·lectivament, aprenent els uns dels altres». Va ser en aquells moments que es duu a terme la descentralització de l'Institut per mitjà de l'obertura dels centres dramàtics de Vic i Terrassa, i també la creació de la Biblioteca Teatral, amb Castells com a responsable del gabinet de publicacions. Després de remarcar que «és bàsic aprendre l'ofici», es lamenta que «sovint s'observa una falta de formació en la recitació de poesia».

Per a Jordi Purtí i força "teatrers" més, l'aprenentatge de l'ofici és anterior al pas per l'Institut. Teti Canal i Mireia Cirera s'inicien en el teatre de la mà dels mateixos pares. Com explica Cirera, «per a mi, dedicar-me al teatre va ser el més normal, perquè a casa meva tant el tiet, com l'avi i el pare, tots feien teatre». A casa de l'Alícia Puertas, «volien que fes una enginyeria, però jo volia fer teatre, perquè la meva tieta en feia». Puertas confessa que, «de petita, el que jo volia ser era l'Scarlatta O'Hara d'"Allò que el vent s'endugué"». En aquells anys, alguns dels futurs actors van passar pels Pastorets, les Innocentades, grups com Primer Acte i Faig Teatre, sense oblidar el teatre de carrer. Aquest és el cas de Purtí: «La meva escola van ser les cercaviles, el meu institut l'Institut del teatre, la meva universitat Els Joglars i el doctorat, la setantena d'espectacles que he creat».

La petja formativa d'Els Joglars és innegable, d'una manera intensa i irrepetible, d'acord amb la divisa exposada per Castells: «Tots apreníem de tots». A més de Purtí, també n'han format part els actors bagencs Xevi Vilà i Clara del Ruste, vinculada posteriorment a la companyia Mite-les, de Sabadell, en què Alícia Puertas va debutar com a actriu professional.

L'actriu Alícia Puertas Foto: Jordi Alavedra

Obrir-se camí

Molt abans que es comencés a parlar d'emprenedoria, la gent de teatre ja entomava el risc de

tirar endavant projectes personals o col·lectius, sovint sense cap subvenció i amb totes les incerteses. Si no fos per l'esperit emprenedor, actualment no hi hauria més teatre que el de les companyies grans -als gerents de les quals cal reconèixer el tremp empresarial- i dels teatres oficials. Segons Castells, "el teatre nacional és el que es representa arreu del país, no pas el TNC, on es fan coses molt interessants, però és un vestit caríssim que sempre es posen els mateixos quatre».

Avui dia, en opinió de Mireia Cirera, qui vulgui viure del teatre «ha de buscar-se la vida, agrupar-se amb altres actors i formar petites companyies o associacions», opció que ja fa molts anys van escollir Marcel Gros, Teatre Mòbil, el grup Setrill, Teiatru, Mite-les i, més ençà, Jordi Del Rio, Pàrking Shakespeare, Retret Teatre, Bratislava?

A causa de la crisi, diu Cirera, «el sector s'ha hagut d'espavilar. Per això proliferen les microcompanyies, que comparteixen amb les sales petites el mateix problema de supervivència, d'aquí que hàgim hagut d'aprendre a viure en complicitat». La mateixa Cirera, després d'haver participat en múltiples projectes, s'incorpora des de bon principi a Pàrking Shakespeare, una associació creada fa vuit anys, a partir de la idea de Pep Garcia-Pascual de fer teatre a l'aire lliure, tal com havia vist fer a Anglaterra, amb les obres de l'autor de "Les alegres comares de Windsor", que Pàrking Shakespeare ha representat aquest darrer estiu, amb direcció de Marc Rosich. De cara la temporada d'hivern, la companyia ha començat a assajar Déu és bellesa de Kristian Smeds, amb direcció d'Alícia Gorina. «Que jo sigui el director de la companyia», explica Garcia-Pascual, «no vol dir que dirigeixi totes les obres. Dirigir també és coordinar un treball d'equip on et cal comptar amb el suport i la confiança dels companys». A Pàrking Shakespeare, és habitual representar cada estiu una obra de Shakespeare al parc de l'Estació del Nord de Barcelona, i presentar-ne una altra, d'un altre autor i amb una altra direcció, a l'hivern, en un espai tancat. Ara mateix són onze actors, que treballen a taquilla inversa. Carles Gilabert, que també hi ha estat col·laborant des de la creació del grup, actualment està preparant «un projecte personal a partir de textos meus: frases, poemes i contes breus», tot assajant «en una obra de Marc Rosich, A tots els que heu vingut, que properament s'estrenarà a la sala petita del TNC, dirigida pel mateix autor».

"Anna Karènina", amb Ivan Padilla, Lara Díez i Dani Ledesma Foto: Max Segura

Un altre dels grups amb presència manresana als escenaris del país és Retret Teatre, associació creada per Ivan Padilla fa sis anys, juntament amb altres companys de l'Institut. Actualment, amb Dani Ledesma i Lara Díez, representen "Anna Karènina", una adaptació de la novel·la de Tolstoi, realitzada per Diez i Padilla, que també va fer la dramatúrgia d'"Oceà", a partir de la novel·la homònima d'Alessandro Baricco: «Jo sóc actor, però també em sento director i dramaturg. L'ideal, per a mi, és poder-ho fer tot». I en aquest tot, a més, hi entren altres propostes adreçades al públic d'institut, inspirades en les lectures obligatòries de batxillerat: «Ara estem preparant una versió de Bearn i de La plaça del Diamant».

Altres actors i actrius manresans vinculats a projectes teatrals en curs o en preparació són Albert Ruiz, actualment en gira per tot Catalunya amb la companyia Bratislava, amb la qual representen l'opereta còmica "Oh my God Barcelona!"; Magda Puig i Aina Huguet, que amb la companyia La Ruta 40 fan la tercera temporada al Maldà amb "El llarg dinar de Nadal"; Laia Oliveras, que aquest desembre participa com a actriu en l'òpera "Elektra" de Patrice Chéreau, al Liceu; Tàtels Pérez i Mireia Cirera, que sota la direcció i la dramatúrgia d'Ivan Padilla, han estrenat "Ens havíem barallat tant" en el darrer Tocats de Lletra; Alícia Puertas, a punt d'estrenar "Refraccions", de Concha Milla, dirigida per ella mateixa. Magda Puig, abans esmentada, treballarà en "Jane Eyre", al Teatre Lliure, dirigida per Carme Portacelli.

L'ara director Joan Maria Segura es dol que «moltes produccions privades petites que neixen de la il·lusió i la necessitat de crear no disposin de cap ajut i, tal com està el panorama, es fa difícil

subsistir». Amb tot, Segura es mostra positiu: «Jo he estat director durant set anys de la meva companyia i ha estat una època molt bona i prolífica, perquè treballes en conjunt i hi ha molta complicitat amb l'equip». D'un parer semblant és el director David Pintó, el qual des de l'any 2006 treballa en projectes propis amb la companyia Think Big o bé s'ajunta amb altres creadors, com Clara Peya o Marc Sambola, per compartir noves propostes.

Una altra de les companyies, avui dissoltes, que van contribuir a obrir camins a actrius bagenques va ser Mite-les, fundada i dirigida per Clara del Ruste. Per a Alícia Puertas, va significar la seva estrena professional, amb l'obra d'Anna Fité "Amb doble intenció": «Qui m'havia de dir aleshores que em passaria deu anys en aquest companyia i menys que jo en seria, amb 24 anys, l'empresària autònoma, primer, i després sòcia». Recorda que «van ser anys molt intensos, amb produccions prou exitoses, amb 30 o 40 bolos cada muntatge». Després d'adaptar Dones, a partir del llibre de la Isabel Clara-Simó, Mite-les va versionar la novel·la de Lucía Etxebarría "Amor, prozac i dubtes", i va incorporar Tàtels Pérez i Maria Alba Esquius. L'espectacle següent va ser "Fins que l'amor ens separi", una creació col·lectiva a partir de textos d'un incipient Esteve Soler, sota la direcció de Sílvia Sanfeliu. El darrer muntatge va ser "Crispetes", inspirat en el món del cinema i amb guió de Jaume Esquius. Això era l'any 2007. La companyia es desfà i Puertas es trasllada a Barcelona, on entra a Flyhard: «Una companyia estable, amb moltes hores de treball. Al matí assajàvem una obra i al vespre en represetàvem una altra. Havíem arribat a fer quatre espectacles l'any». Ha treballat i continua treballant amb bona part dels joves dramaturgs catalans: Jordi Casanovas, Clàudia Cedó, Marc Gonzàlez...: «A 40 anys, em continua apassionant tant el teatre que molt sovint continuem treballant per amor a l'art. Viure exclusivament de fer d'actor no és possible».

Aina Huguet i Magda Puig a "El llarg dinar de Nadal" Foto: Roser Blanch

Mals temps per al teatre

Malgrat els èxits de públic i de crítica, sobretot el dia de l'estrena, la realitat és que, tot i les xifres gobals, omplir diàriament els teatres no és habitual ni és general. Fa uns anys qualsevol ajuntament programava teatre i els actors podien viure de fer bolos. D'uns anys ençà els ajuntaments han reduït considerablement l'oferta i aquesta ha quedat reduïda a muntatges amb protagonistes de renom i mediàtics. També és probable, com indica Joan Morros, que «s'hagi produït una saturació de l'oferta, com passa en altres àmbits professionals». Teti Canal opina que «abans hi havia més facilitats per formar petits grups teatrals» i Ivan Padilla constata que «ara hi ha pocs càstings i són tancats». Per a la gent del Teatre Mòbil, «hi ha més poca feina, els preus estan congelats i les despeses i l'IVA han pujat considerablement». En l'àmbit de la docència, Mireia Cirera es lamenta que «la Diputació hagi retallat les subvencions per fer tallers de teatre a les escoles i instituts». D'altra banda, Puertas afegeix que «a l'hora d'apuntar els nens a fer extraescolars, els pares prioritzen l'anglès, el futbol i la música». I conclou: «El teatre és una professió sacrificada, però sortosament el sacrifici compensa la sacrificació, entesa com a fer del teatre un acte sagrat».

Els autors

El dramaturg Esteve Soler Foto: Félix Valiente

Si viure de l'escriptura no és gens fàcil, viure d'escriure per al teatre és del tot excepcional, ja que el gènere dramàtic no gaudeix dels beneficis que pot comportar un premi literari ben dotat, ni de subvencions per a la creació -si n'hi ha, són en comptagotes-, facilitats d'edició i una massa crítica

lectora important, etc. Malgrat tot, hi ha qui s'hi dedica professionalment, per bé que no exclusivament. Tant Agustí Franch com Joan Barbé, vinculats des de jovenets a grups de teatre d'aficionats, fundats per ells mateixos i per als quals van començar a escriure les seves primeres obres, actualment compaginen la creació teatral amb el guionatge. Segons Joan Barbé, «el guionatge és necessari en molts més gèneres i plataformes, tot i que al cap i a la fi la finalitat és la mateixa: posar sobre el paper personatges, missatges o vivències mitjançant una història, ja sigui amb finalitats publicitàries, literàries, dramàtiques o cinematogràfiques». A banda d'escriure teatre i narrativa -aquest desembre publicarà la novel·la "Wicca", una història d'intriga i misteri a l'entorn d'una religió neopagana-, Franch viu d'escriure per a la televisió andorrana. Des de fa quatre anys, dirigeix i escriu els guions del programa infantil Club Piolet, una mena de Club Super3, que s'emet diàriament.

Un dels joves dramaturgs catalans més coneguts i reconeguts internacionalment és Esteve Soler, que viu dels drets d'autor i de les classes de dramatúrgia a la Becket. Després d'escriure i estrenar al TNC "Jo sóc un altre", el 2004, Soler escriu, estrena i publica la trilogia "Contra el progrés" -presentada dins la secció oficial del Festival Theatertreffen de Berlín, el 2007-, "Contra l'amor" (2008) i "Contra la democràcia" (2009). Aquestes obres, traduïdes en conjunt a disset llengües, han estat representades arreu d'Europa, amb bon èxit de públic i de crítica, sobretot a Alemanya i Romania, «països amb un model teatral envejable, on cada ciutat disposa del seu teatre nacional, amb una companyia estable que fa teatre de repertori i amb una programació que permet un circuit rotatori de grups. A diferència d'aquí, on els teatres són centres d'exhibició, allà es potencia el treball dels creadors, arrelats a la realitat de cada espai, i dels actors, que treballen d'una manera continuada. El teatre és de la ciutat i per a la ciutat. N'és el reflex del dia a dia». Per a Soler, es tracta d'un model ben oposat al català, «que és barat a curt termini, però molt car a la llarga, perquè no genera gaires oportunitats de feina i això comporta un devastament del sector».

D'un parer semblant és Joan Jordi Miralles, narrador i dramaturg a temps complet: «El teatre no pot ser elitista, però tampoc no pot acabar sent una continuació de l'oferta televisiva. Cal apostar per les companyies joves, emergents, que fan propostes arriscades, disseminades pel territori, cosa que ofereix més garanties de poder inspirar-se i treballar amb més llibertat i comoditat. Cal que hi hagi una identificació entre les companyies i les localitats que les acullen. D'aquesta manera, es reforça la identitat i es potencien els vincles dels ciutadans amb un teatre que estimen com a propi.» Tant aquesta reflexió com les creacions dramàtiques que se'n deriven són el resultat del temps viscut a Roma, «on vaig entrar en contacte amb una dramatúrgia alternativa, austera i gens convencional, però alhora molt assequible i sense complexos, que em va introduir en el teatre narratiu. D'altra banda, el teatre ofereix una manera diferent, més directa i visceral, de confrontar-se amb la realitat». Autor d'un grapat de novel·les i relats dels que posen el dit a la nafra, Miralles ha estrenat les peces breus "El vell costum de gratar-se el melic" i "La resignació era un refugi", i "s'hi estava bé", per bé que "Això és Àustria" i "Els nens feliços", totes dues obres premiades i publicades, el 2012 i el 2016, resten encara sense estrenar. Segons Miralles, «per poder estrenar cal que algú es llegeixi el teu text i senti la necessitat de representar-lo, a banda que tinc la sensació que cal pertànyer a alguna de les famílies del teatre». D'altra banda, reivindica els lectors de teatre: «L'edició equival a una estrena. És difícil que les editorials apostin pel teatre. Tot i així, hi ha editorials com Males Herbes que, malgrat tenir-ho tot en contra, senten la necessitat de jugar-se-la. És un gest gairebé suïcida en termes empresarials, però culturalment romàntic, que dóna l'esquena al mercat i les seves xifres i aposta per un lector atent, apassionat i arriscat».

El dramaturg i guionista Agustí Franch Foto: Jordi Alavedra

Una nova manera de viure el teatre

Gairebé com si parlés per boca de tots, Joan Barbé lamenta que «no hi hagi una política que afavoreixi el teatre com una aposta de canvi de model. Si tenim la sort de viure en un país on hi ha creativitat d'actors, directors i dramaturgs, aprofitem-ho. Donem-los oportunitats. En comptes d'això, recorrem a la cultura del subproducte de les productores». Després de fer constar que «fa deu anys era més fàcil estrenar, gràcies a un seguit d'ajudes a nous creadors», Esteve Soler constata que «ara, molts d'aquells joves creadors són fora, perquè aquí el que es vol és que el públic sigui consumidor, no pas ciutadans inquiets pel diàleg i la reflexió». I afegeix: «per a la classe política, esquerres incloses, el teatre només és entreteniment».

Sortosament les noves generacions d'actors i actrius estan formades per gent inquieta, curiosa i polivalent, que tan aviat actuen com dirigeixen, fan de regidors, tradueixen..., i ho fan gràcies o per culpa de la crisi, treballant en equip, al marge de comportaments egòlatres, que, tot i persistir, ara els cal dissimular.

Preguntats, finalment, sobre què opinen del Kursaal, la gent de teatre en valora el model de gestió compartit amb El Galliner, entitat que, com pluja fina, ha afavorit el desvetllament de moltes vocacions, i la seva complicitat amb el públic de la ciutat i la comarca. Únicament caldria, en opinió dels enquestats, arriscar un xic més en la programació i completar el triangle de l'exhibició i la formació amb la producció. Sigui com sigui, el repte d'uns i altres és continuar vivint del verí del teatre. No és gens fàcil viure del teatre, però allò important, com assenyala Francesc Castells, és «viure el teatre».

Família Cirera, vuitanta anys al peu dels escenaris

Qui vulgui estudiar el teatre manresà dels últims vuitanta anys haurà de referir-se inevitablement a les tres darreres generacions de la familia Cirera. En la inmediata postguerra, els germans Lluís i Joan Cirera Sibera van fundar la companyia Lluís Cirera, que durant anys va oferir una programació estable i continuada. Més endavant, el Joan, que havia estat festejat artísticament per María Fernanda Ladrón de Guevara, va passar a dedicar-se als espectacles d'entreteniment infantil, fent putxinel·lis i de pallasso en companyía dels seus fills i sota el nom artístic de Polipay. Un dels fills de Lluís Cirera, Joan Cirera Tor, va estudiar art dramàtic a l'ADAG i, tot i que no es va dedicar plenament al teatre, mai no n'ha deixat de fer. Primerament amb el grup Art Viu, dirigit per Lluís Calderer, i després amb Faig Teatre. També ha participat en doblatges i telenovel·les de TV3, a més de fer visites teatralitzades per la ciutat.

Dels quatre fills, tres han heretat el cuquet del teatre. Sobretot la Mireia, que s'hi dedica de ple. El germà Guillem, ballarí de formació, dirigeix un taller de teatre musical al Kursaal, fa clases a la Central del Teatre i actua d'acompanyant amb el Mag Lari. El germà Joan compagina la feina de mestre amb les actuacions de La Companyia Sgratta, una proposta de teatre familiar que comparteix amb Clara Gavaldà. I Roger, llauner de professió, participa en les Innocentades i en la Fira de l'Aixada. A aquesta familia res que tingui a veure amb el món de l'espectacle els és aliè. I tot indica que hi ha corda per a més generacions.

Joan Cirera (que va morir el passat 3 de gener) acompanyat del Joan, la Mireia i el Guillem Foto: Jordi Alavedra